

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA

NUOTOLINIO POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2022-09-23 Nr. TP-7

Vilnius

Posėdis įvyko 2022 m. rugsėjo 13 d. 13 val. pusiau nuotoliniu būdu.

Posėdžio pirmininkė Dalia Urbanavičienė.

Posėdžio sekretorė Audronė Daraškevičienė.

Dalyvavo: Etninės kultūros globos tarybos (toliau – EKG, Taryba) pirmininkė doc. dr. Dalia Urbanavičienė, EKG nariai – doc. dr. Rimantas Astrauskas, Nijolė Balčiūnienė, Ona Drobėlienė, Virginijus Jocys, Zigmas Kalesinskas, Vaida Kasparavičienė, doc. Virginijus Kašinskas, Angelė Kavaliauskienė, Olijardas Lukoševičius, prof. dr. Lina Petrošienė, Jonas Rudzinskas, doc. dr. Dalia Senvaitytė, dr. Loreta Sungailienė, dr. Žilvytis Šaknys, Gita Šapranauskaitė, dr. Skaidrė Urbonienė, Jonas Vaiškūnas; EKG administracijos darbuotojai – dr. Jolita Eidikonienė, Rimantė Galinienė, Martynas Miliauskas, Gintaras Skamaročius, Valia Skrodenienė, Valdas Voveris, Ugnė Žemaitytė, dr. Audronė Daraškevičienė.

Kvorumas yra.

Darbotvarkė:

1. Dėl siūlymų Lietuvos profesijų klasifikatoriaus projekto tobulinimui (20 min.);
2. Dėl bendro EKG ir regioninių tarybų posėdžio (20 min.);
3. Dėl konferencijos „Tapatybė ir etninė kultūra Rusijos ir Ukrainos karo šviesoje“ surengimo (20 min.);
4. Dėl etninės kultūros plėtros savivaldybėse – rekomendacijų rengimas ir savivaldybėms skirto renginio organizavimas (20 min.);
5. Dėl etnoregioninės tapatybės ugdymo centrų kūrimo ar stiprinimo rekomendacijų parengimo įgyvendinant Kultūros paveldo aktualizavimo ir išsaugojimo 2020–2024 metų veiksmų plano 1.4.3. priemonę (20 min.);
6. Dėl Sūduvos metams skirtos konferencijos Seime organizavimo (20 min.);
7. Kiti klausimai.

D. Urbanavičienė pristatė darbotvarkę. Darbotvarkei pritarta bendru sutarimu.

1. SVARSTYTA. Siūlymai Lietuvos profesijų klasifikatoriaus projekto tobulinimui

D. Urbanavičienė priminė, kad Lietuvos profesijų klasifikatoriaus tobulinimo klausimą EKGTT svarsto jau nuo 2020 metų. EKGTT siūlymai įtraukti į klasifikatorių su etnine kultūra susijusias profesijas buvo pateikti Ekonomikos ir inovacijų ministerijai 2021-01-27. Tuomet ministerija atsakė, kad klasifikatorius bus iš esmės perdaromas, siekiant išbraukti perteklines ir įtraukti trūkstamas profesijas. 2022 m. vasarą ministerija parengė naujo klasifikatoriaus projektą ir jį 2022-08-10 pristatė seminare, kuriame dalyvavo Tarybos administracijos vyr. specialistas Valdas Voveris. Taryba yra kviečiama per rugsėjo mėnesį pateikti savo srities pastabas atsiųstam pirminiam klasifikatoriaus projektui. D. Urbanavičienė pasiūlė sudaryti darbo grupę, kuri išgrynintų pastabas.

V. Jocys pasiūlė dalyvauti darbo grupėje ir patarė darbo grupės siūlymus suderinti su kalbos specialistais.

D. Urbanavičienė pakvietė į darbo grupę būtinai įsitraukti švietimo ir mokslo srities atstovus, taip pat labai svarbu, kad dalyvautų kultūros įstaigų atstovai. Ji pasiūlė šios darbo grupės posėdį surengti rugsėjo 23 d. 14 val., iki to laiko pakvietė Tarybos narius registruotis į grupę.

J. Rudzinskas sutiko įsijungti į darbo grupę. Jis atkreipė dėmesį, kad projekte yra atsisakoma tautinio aspekto – vengiama tautodailės sričiai priskiriamų ir kitų su etnine kultūra susijusių profesijų.

V. Jocys pasiūlė teikiant siūlymus dėl Profesijų klasifikatoriaus tobulinimo ieškoti sąsajų su įvairiais įstatymais. Profesijų pavadinimai turėtų sutapti su įstatymuose vartojamais terminais.

J. Rudzinskas pasigedo profesijų apibrėžimo.

V. Jocys pritarė, kad Lietuvos profesijų klasifikatorių turėtų lydėti aiškinamasis dokumentas, kuriame visos profesijos būtų plačiau apibrėžtos.

V. Voveris pastebėjo, kad projekto rengėjai taip pat akcentavo, jog trūksta profesijų aprašo. Jį planuojama parengti.

A. Kavaliauskienė sutiko dalyvauti darbo grupėje atstovaudama švietimo sritį ir pasiūlė visiems Tarybos nariams atsiųsti siūlymus iš savo srities.

O. Drobelenė sutiko dalyvauti darbo grupėje. Ji pasiūlė savarankiškai nekurti naujų profesijų kodų.

D. Urbanavičienė pakvietė visus teikti siūlymus dėl profesijų klasifikatoriaus tobulinimo iki rugsėjo 21 dienos.

NUTARTA:

1. Sudaryti darbo grupę Lietuvos profesoriaus klasifikatoriaus projekto aptarimui. Į grupę įtraukti Angelę Kavaliauskienę, Virginiją Joci, Joną Rudzinską, Oną Drobelenę ir laukti kitų EKGTT narių įsitraukimo.

2. Įpareigoti EKGTT narius iki rugsėjo 21 dienos teikti siūlymus dėl Lietuvos profesijų klasifikatoriaus tobulinimo, iki to laiko galutinai suformuoti darbo grupę.

3. Darbo grupė sposėdį surengti nuotoliniu būdu rugsėjo 23 dieną 14 val.

2. SVARSTYTA. Bendras EKGTT ir regioninių tarybų posėdis.

D. Urbanavičienė priminė, kad bendras EKGTT ir regioninių tarybų posėdis tradiciškai visada vyksta rugsėjo-spalio mėnesį, šiemet buvo numatyta jį surengti rugsėjo 23 d. Zanavykų muziejuje.

J. Eidikonienė pasiūlė posėdį surengti ne rugsėjį, o spalį. Taip pageidauja regionų atstovai.

D. Urbanavičienė informavo, kad Zanavykų muzieju tinkama bendro posėdžio data būtų spalio 14 d.

J. Eidikonienė pasiūlė numatyti du klausimus, kurie būtų aktualūs visiems regionams, o kitus galima sieti su atskirų regionų problemomis ir klausimais.

D. Urbanavičienės nuomone, vienas klausimas turėtų būti skirtas savivaldos klausimui, taip pat būtų galima įtraukti etnoregioninės tapatybės centrų kūrimo klausimą. Bendro posėdžio darbotvarkę bus galima detaliau aptarti kitame EKGTT posėdyje.

NUTARTA. Bendrą EKGTT ir regioninių tarybų posėdį surengti spalio 14 d. Zanavykų muziejuje.

3. SVARSTYTA. Konferencijos „Tapatybė ir etninė kultūra Rusijos ir Ukrainos karo šviesoje“ surengimas.

D. Urbanavičienė priminė, kad su Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto bei Laisvės kovų ir valstybės istorinės atminties komisijos nariu Valdu Rakučiu buvo aptartas sumanymas surengti konferenciją Seime „Tapatybė ir etninė kultūra Rusijos ir Ukrainos karo šviesoje“. Ji pasiūlė pasidalinti mintimis dėl konkrečių konferencijos temų.

A. Daraškevičienė pasiūlė keisti pavadinimą pakeičiant paskutinį žodį: „Tapatybė ir etninė kultūra Rusijos ir Ukrainos karo kontekste“.

Z. Kalesinskas pasiūlė į konferencijos programą įtraukti Suvalkijos ir Sūduvos pavadinimų klausimą, nes kai kalbama apie Suvalkų koridorių, šis klausimas tampa aktualus nebe lingvistiniame, o politiniame-istoriniame lygmenyje. Jei kalbame apie grėsmes Suvalkų koridoriui, aišku, kad kalbame apie grėsmę prie Kaliningrado labiausiai prigludusiai Sūduvai.

D. Urbanavičienė pasiūlė į programą visų pirma įtraukti etnokultūrinio ugdymo klausimą ir Lietuvos etnokultūrinio sąjūdžio reikšmės priminimą, tautiškumo išsaugojimo svarbą formuojant kultūros politikos prioritetus. Panašu, kad meilė savo etninei kultūrai, stipri etninė tapatybė yra ukrainiečių kovingumo atspirties taškas, tad apie tuos dalykus tikrai verta kalbėti.

N. Balčiūnienė pritarė – būtinai reikia aptarti, kokią reikšmę Ukrainos situacijoje turi meilės savam kraštui ir tautai ugdymas.

D. Urbanavičienė pridūrė, kad labai svarbu žmonių dalyvavimas kultūroje, visuomeninės

patriotinės iniciatyvos, todėl reikėtų aptarti tautiškumą puoselėjančių visuomeninių organizacijų vaidmenį ir dabartinę situaciją.

G. Šapranauskaitė pasiūlė dar vieną temą – tautinio tapatumo reikšmė žmogaus psichinei sveikatai. Ją galėtų pristatyti psichologijos mokslo atstovai, gal ir etnomuzikologai.

V. Jocys pasiūlė aptarti, kaip Ukraina karo akivaizdoje panaudoja savo tautinius simbolius informaciniame lauke. Kita tema galėtų būti – muziejų fondų, liaudies meno turtų apsauga karo grėsmės akivaizdoje.

D. Urbanavičienė pasiūlė pasinaudoti ankstesnėse EKG organizuotose konferencijose (skirtose etnokultūriniam sąjūdžiui, Tautodailės metams ir kt.) priimtomis rezoliucijomis.

G. Skamaročius pastebėjo, kad karo akivaizdoje patiria labai didelius nuostolius lietuvių bendruomenės Karaliaučiaus srityje – čia uždaromi paskutiniai likę lietuvių kalbos ir etnokultūros fakultatyvai ir t.t. Mokymą būtų įmanoma perkelti į nuotolinį lygį, tačiau jo nuomone, kol kas Lietuvoje niekas tuo neužsiima. Jis pasiūlė taip pat akcentuoti etnokultūrinio švietimo Lietuvoje klausimą nuo pat pirmųjų klasių.

Ž. Šaknys taip pat pritarė, kad didžiausią dėmesį reikėtų skirti jaunimo etnokultūrinio švietimo ir patriotinio ugdymo klausimams. Lietuvoje yra labai prasta situacija dėl jaunimo emigracinių nuostatų, etninė savimonė silpsta su kiekviena karta. Remiantis tyrimais, jaunimo prisirišimas prie savo žemės Lietuvoje yra vienas silpniausių Europoje.

O. Lukoševičius pasiūlė koncentruoti dėmesį į nacionalinio saugumo klausimą. Būtų tinkama proga grįžti prie administracinio skirstymo ir savivaldos klausimo, nes tapatybės branduolys yra bendruomenė, o bendruomenė gali būti stipri ir gyvybinga tik turėdama savivaldą. Lietuvoje tebėra įtvirtinta sovietmečiu sukurta administracinio skirstymo sistema, sugriovusi ikikarinę savivaldos ir bendruomenių sistemą. O. Lukoševičiaus nuomone, tai yra viena svarbiausių nuosmukio priežasčių. Tai būtina aptarti.

D. Urbanavičienė pritarė, kad apie savivaldą kalbėti būtina, šiai temai verta skirti ir atskirą konferenciją, tačiau šioje konferencijoje pakaktų gal tik vieno pranešimo ta tema, atkreipiant dėmesį ir į šią problemą. Jos nuomone, aptariamose konferencijose būtų svarbu kalbėti ir apie žiniasklaidą. Ji pasiūlė atnaujinti pokalbį dėl konferencijos „Tapatybė ir etninė kultūra Rusijos ir Ukrainos karo kontekste“ surengimo su Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto nariais, pasiūlant į konferencijos programą įtraukti posėdyje pasiūlytas temas.

NUTARTA:

1. Atnaujinti pokalbį dėl konferencijos „Tapatybė ir etninė kultūra Rusijos ir Ukrainos karo kontekste“ surengimo su Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetu.

2. Aptarti šias preliminarines konferencijos temas, akcentuojant etnokultūrinio tapatumo reikšmę valstybingumo išsaugojimui remiantis Ukrainos ir Lietuvos pavyzdžiais:

1. Etnokultūrinis švietimas ir patriotinis ugdymas (apimant ir etnines lietuvių žemes).
2. Kultūros politikos prioritetai siekiant užtikrinti vidaus politikos nacionalinį saugumą.
3. Tautinių simbolių panaudojimas informaciniame lauke, liaudies meno turtų apsauga karo grėsmės akivaizdoje.
4. Visuomeninių organizacijų vaidmuo, dabartinės jų galimybės gyvuoti ir veikti.
5. Administracinio suskirstymo ir savivaldos reikšmė bendruomenių gyvavimui, jų tapatybės išsaugojimui.
6. Žiniasklaidos vaidmuo formuojant tautinę tapatybę, perteikiant etninės kultūros vertybes.
7. Tautinio tapatumo reikšmė žmogaus psichinei sveikatai.
8. Sūduvos (Suvalkijos) pavadinimas Suvalkų koridoriaus problemos kontekste.

4. SVARSTYTA. Etninės kultūros plėtra savivaldybėse – rekomendacijų rengimas ir savivaldybėms skirto renginio organizavimas.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad rekomendacijas pagal Kultūros išsaugojimo ir aktualizavimo planą turi parengti LNKC kartu su EKG. Jau yra LNKC sudaryta darbo grupė, į kurią ji pati įtraukta kaip Tarybos atstovė. Darbo grupė darbo dar nepradėjo. Tačiau ankstesniuose EKG posėdžiuose jau buvo kalbėta apie konferenciją savivaldybių atstovams, kurią būtų prasminga organizuoti kartu su Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetu bei su Kultūros komitetu. Šių komitetų sutikimas jau yra gautas. Konferencijoje būtų galima pristatyti 2021 m. EKG atlikto tyrimo metu gautą etninės kultūros būklės savivaldybėse apžvalgą. V. Šatkauskienės nuomone, būtų gerai konferencijoje pristatyti Gairių pradmenis.

U. Žemaitytė priminė, kad atliekant tyrimą išaiškėjo, kad klausimas apie etninės kultūros finansavimą buvo pernelyg platus ir paliekantis daug galimybių interpretacijoms. Dėl to finansavimo būklė atsiskleidžia ne itin aiškiai.

D. Urbanavičienė pasiūlė kai kuriuos tyrimo klausimus pateikti savivaldybėms iš naujo siekiant gauti konkretesnius atsakymus ir pastebėti tam tikrą pokytį.

N. Balčiūnienė paklausė, ar neturėtų to daryti LNKC.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad tai numatyta ir EKG veiklos 2022 m. plane. O atlikti stebėseną regionuose EKG įpareigoja ir Kultūros išsaugojimo ir aktualizavimo planas įpareigoja Tarybą atlikti etninės kultūros būklės stebėseną regionuose kasmet 2020–2024 m. laikotarpiu. LNKC taip pat atliko apklausą, bet jie surinko medžiagą kitais klausimais.

V. Jocys atkreipė dėmesį, kad savivaldybės turi dalyvauti ne vienoje apklausoje ir tai joms yra nemenkas iššūkis.

D. Urbanavičienė patikino, kad dviguba-besidubliuojanti apklausa tikrai nebus daroma. Jos nuomone, šis tyrimas pasitarnaus rengiant aptartas gaires, o taip pat organizuojant numatytą renginį

savivaldybėms. Jos nuomone, būtų prasminga apie planuotą renginį priminti Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetui.

G. Skamaročius atkreipė dėmesį, kad EKG T galėtų įsteigti pažangiausios savivaldybės etninės kultūros srityje apdovanojimą.

D. Urbanavičienė tam labai pritarė.

V. Jocys priminė, kad anksčiau buvo renkama etnokultūros puoselėjimo srityje geriausia seniūnija.

NUTARTA:

1. Atrinkti tyrimo „Etninė kultūra savivaldybėse“ netiksliai suformuluotus ir/ar atsakytus klausimus, juos išgryninti ir pakartoti savivaldybių apklausą šiais klausimais.

2. Įsteigti Geriausiai etninę kultūrą puoselėjančios savivaldybės nominaciją.

5. SVARSTYTA. Etnoregioninės tapatybės ugdymo centrų kūrimo ar stiprinimo rekomendacijų parengimas įgyvendinant Kultūros paveldo aktualizavimo ir išsaugojimo 2020–2024 metų veiksmų plano 1.4.3. priemonę.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad EKG T, kuri pagal Kultūros paveldo planą turi parengti Etnoregioninės tapatybės ugdymo centrų kūrimo ar stiprinimo rekomendacijas, jau susilaukia klausimų iš regionų, yra įstaigų, norinčių gauti etnoregioninės tapatybės centro statusą (pavyzdžiui, tokį pageidavimą išreiškė Dobilų etnokultūros centras, Zanavykų muziejus). D. Urbanavičienės nuomone, tokie centrai daug kur jau yra (dar vienas pavyzdys – Klaipėdos etnokultūros centro indėlis ugdant Mažosios Lietuvos tapatybę), tokiu atveju aktualu galvoti apie tai, kaip tokius centrus stiprinti. Tačiau dalis regionų savo etnokultūrinės tapatybės ugdymo centrų dar neturi, pavyzdžiui, kapsai. Tokiu atveju verta apmąstyti, kaip tokius centrus kurti ar kurią jau įkurtą įstaigą paraginti dirbti šia linkme. Kai kuriais atvejais verta pamąstyti apie etnoregioninės tapatybės centrų galimybes dirbti ir su etninių žemių ar užsienio lietuvių bendruomenėmis. Taip pat aktualu tiesiog skleisti informaciją apie tokių centrų egzistavimą, tokiu būdu būtų galima išeiti į turizmo, švietimo sritį.

N. Balčiūnienė pastebėjo, kad pirmiausia reikėtų išsiaiškinti, kuriuose regionuose tokių centrų trūksta.

D. Urbanavičienė pritarė, kad pirmiausia reikėtų susidaryti sąrašą centrų (muziejų, amatų centrų, etnocentrų, visuomeninių organizacijų ir t.t.), kurie jau dabar dirba kaip etnoregioninės tapatybės formavimo centrai.

V. Jocys pasiūlė tokią informaciją surinkti per regionines tarybas. Jo nuomone, svarbiausia, kad rekomendacijos nebūtų direktyvinės.

D. Urbanavičienė pritarė, kad rekomendacijos neturėtų būti direktyvinės. Ji pasiūlė pradėti jas kurti nuo etnoregioninės tapatybės centro apibrėžimo, jo kriterijų nustatymo. Taip pat labai svarbu

apibrėžti rekomendacijų tikslą bei uždavinius. Jos nuomone, rekomendacijų tikslas nėra tik sudaryti centrų sąvadą, bet ir nubrėžti gaires šių centrų plėtrai, tuo pačiu – apskritai kelti etnoregioninės tapatybės svarbos idėją.

R. Astrausko nuomone, šių rekomendacijų rengimas prasmingas ir kaip galimybė parodyti teigiamą patirtį bei išryškinti tokių centrų nešamą naudą. Kaip direktyvos jos tikrai nebus veiksmingos.

D. Urbanavičienė dar kartą atkreipė dėmesį, kad tai turėtų būti rekomendacijos, o ne direktyvos. Jomis remiantis nebūtina steigti naujas įstaigas, bet galima siūlyti jau esamas savo veiklas pakreipti tam tikra linkme.

R. Astrauskas suabejojo, ar verta galvoti apie centralizaciją. Galbūt vertėtų galvoti apie decentralizaciją.

O. Lukoševičius pastebėjo, kad skirtinguose rajonuose yra skirtinga situacija – vieni yra labai centralizuoti, kitur kiekviena įstaiga yra labai savarankiška. Viena schema negalioja.

D. Žemaitytė pritarė, kad rekomendacijos tikrai prasmingos kaip gerųjų pavyzdžių sklaida.

R. Astrauskas pastebėjo, kad su šių centrų plėtojimu ko gero nereikėtų sieti papildomų finansų.

J. Rudzinskas atkreipė dėmesį į puikiai veikiančią amatų centrų sistemą. Iš šios sistemos galima daug pasimokyti, netgi kaip tvarkomi finansai, nes tai labai efektyvi sistema.

U. Žemaitytė suabejojo, ar neperdaug bus prikurta etnokultūrinių centrų.

D. Urbanavičienės nuomone, tokių centrų, ypač gerai veikiančių, yra per mažai. Būtina išryškinti geriausius, kad jie galėtų tapti pavyzdžiu kitiems.

O. Drobelenė pastebėjo, kad išties yra daug kultūros židinių, kurie puikiai dirba etnoregioninės tapatybės formavimo darbą. Tiesiog trūksta informacijos apie juos.

N. Balčiūnienė pasiūlė klausimą aptarti su regioninėmis tarybomis.

V. Jocys pasiūlė sukurti tokių centrų žemėlapi.

D. Urbanavičienės nuomone, į tokį žemėlapi turėtų pakliūti netgi kai kurios kaimo turizmo sodybos.

O. Drobelenė pritarė, kad toks įvairias institucijas, visuomenines organizacijas, privačias socybas ir t.t. apimantis žemėlapis ar sąvadas būtų labai prasmingas, nes kol kas tokio plataus, įvairias sritis apimančio sąvado tikrai nėra – kiekviena ministerija daro tik jai pavaldžių institucijų tinklo apibendrinimus.

D. Urbanavičienė pasiūlė rekomendacijomis aprėpti skirtingų ministerijų pavaldumo zonas. Ji pasiūlė klausimą kol kas palikti apmąstymui, vėliau aptarti su regionais.

NUTARTA. Etnoregioninės tapatybės centrų idėją aptarti EKG T bendrame su regioninėmis tarybomis posėdyje, taip pat atskirų regioninių tarybų posėdžiuose.

6. SVARSTYTA. Sūduvos metams skirtos konferencijos Seime organizavimas.

D. Urbanavičienė informavo, kad konferencija jau numatyta lapkričio 23 d. Seimo II rūmuose. Paskirta vieta ne tik konferencijai, bet ir parodai bei koncertui.

G. Skamaročius pasidalino informacija apie ateinantį savaitgalį vyksiantį Sūduvos metams skirtą renginį Marijampolėje ir ant Meškučių piliakalnio organizuojamą talką bei pakvietė dalyvauti. Jis taip pat papasakojo apie užmegztus ryšius su Lenkijos Grūtos valsčiumi, esančiu Varmės Mozūrijos regione. Sutarta bendromis jėgomis statyti paminklą Melno taikos sutarties 600-mečio įamžinimui, ant kurio būtų informacija lietuvių ir lenkų kalbomis.

D. Urbanavičienė paragino surengti Suvalkijos (Sūduvos) regioninės tarybos posėdį, kuriame būtų aptarti lapkričio 23 dienos konferencijos organizavimo reikalai.

G. Skamaročius pažadėjo pasiūlyti pirmininkei posėdį sušaukti spalio pirmoje pusėje.

D. Urbanavičienė informavo apie Z. Kalesinkso inicijuotą raštą Seimo Kultūros komitetui dėl Sūduvos vardo įtvirtinimo. Kultūros komitetas klausimą adresavo Valstybinei lietuvių kalbos komisijai, o ši atsakė, kad galima svarstyti Suvalkijos (Sūduvos) pavadinimo sandų apkeitimą, bet išreikškė abejones dėl vien tik Sūduvos vardo kaip etnografinio regiono pavadinimo įteisinimo. VLKK nuomone, šiuo klausimu būtina visuomenės apklausa. D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį, kad teisiniuose dokumentuose VLKK neturi teisės spręsti etnografinių regionų pavadinimų įteisinimo klausimo. Etnografinių regionų globos funkcija yra priskirta Etninės kultūros globos tarybai. EKGTT jau prieš metus yra siūliusi Suvalkijos (Sūduvos) regioninei tarybai atlikti apklausą, bet ši atsisakė. D. Urbanavičienė pamastė, kad galbūt apklausą būtų galima derinti su savivaldos rinkimais ir daryti jų metu, pateikiant siūlymą Vyriausiajai rinkimų komisijai. Jos nuomone, šį siūlymą turėtų aptarti Suvalkijos (Sūduvos) regioninė taryba.

Z. Kalesinskas nusistebėjo, kodėl Seimo Kultūros komitetas Sūduvos pavadinimo klausimą perdavė VLKK, nes jo nuomone šio klausimo sprendimas tikrai nėra VLKK kompetencijoje. VLKK turėtų nusišalinti nuo šio klausimo sprendimo, nes tai nėra kalbos kultūros klausimas. O EKGTT nutarimas šiuo klausimu jau yra priimtas.

D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį į tai, kad Suvalkijos (Sūduvos) regioninė taryba jau daug kartų buvo nutarusi, jog regionas turėtų vadintis Sūduva, tačiau viešojoje erdvėje atsiskleidžia, jog nuomonių visuomenėje yra visokių. Viename iš regiono laikraščių Suvalkijos (Sūduvos) regioninė taryba buvo netgi apkaltinta komunistinių idėjų skleidimu siekiant įtvirtinti Sūduvos pavadinimą, kad tai nusprendė tik būrelis žmonių. Norėtusi, kad šis klausimas neskaldytų visuomenės, kad diskusija vyktų remiantis moksliniais argumentais. D. Urbanavičienė pridūrė, kad pavadinimo įsitvirtinimas yra formuojamas dalykas. Štai kad ir Suvalkijos vardo įsitvirtinimas siejasi su XX a. 7 dešimtmetyje padarytais etnologų ir kalbininkų būrelio sprendimais (kuriais remiantis buvo steigiama Suvalkijos ekspozicija Rumšiškių Liaudies buties muziejuje), dėl kurių niekas jokių apklausų nedarė.

G. Šapranauskaitė pastebėjo, kad Lenkijos regionas Suvalkai yra susijęs su Lietuva. Ji paklausė, ar būtų noras pervadinti ir šį regioną. Jos nuomone, sukeisti Suvalkijos ir Sūduvos pavadinimus oficialiame regiono pavadinime būtų galima, tačiau idėjai visiškai atsisakyti Suvalkijos vardo ji nepritaria. Jos nuomone, šio vardo įsitvirtinimas nėra susijęs tik su etnologų ir muziejininkų veiklomis XX a. antroje pusėje, tai yra platesnio masto reiškinys, kurį pagrindžia istoriniai faktai.

D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį, kad pavadinimas Suvalkija buvo pradėtas naudoti tik 1915 metais apimant ir Užnemunės dzūkų (iki tol nuo 1867 m. buvo vartojamas tik Suvalkų gubernijos pavadinimas), tačiau šio krašto etnografinė tapatybė dabar siejama su ankstesniu laikotarpiu, kai dar Suvalkijos pavadinimo nebuvo.

Z. Kalesinskas pritarė, kad pavadinimo įsitvirtinimas yra formuojamas dalykas. Jis apgailestavo, kad Taryba neturi vieningos nuomonės. Dėl Suvalkų – šio pavadinimo niekas atsisakyti nežada, o jo apylinkės po šiai dienai vadinasi ir turi vadintis Suvalkų kraštu.

G. Skamaročius papildė, kad Suvalkų bendruomenė savo ansamblių pavadino Sūduvos vardu. Ten į Sūduvos vardą žiūrima palankiau.

Ž. Šaknys paklausė, kaip dzūkai reaguoja į Suvalkijos pervadinimą į Sūduvą.

G. Skamaročius pastebėjo, kad yra visokių nuomonių, bet mes vieni į kitų regiono pavadinimą nesikišame. Sūduva nepretenduoja į Dzūkiją. Tačiau jo nuomone, Sūduvos vardo blokavimas yra politinis reikalas, vykdomas nelietuviškos politinės grupės užsakymu. Šiuo metu kyta dar didesnis pavojus. Supratę, kad „suvalkiečio“ pavadinimas nyksta, sūduvius bandoma daryti jotvingiais.

N. Balčiūnienė pasakė, kad daugybę metų bendrauja su Lenkijos lietuvių bendruomenėmis. Jie save vadina Punsko Seinų bendruomenėmis, dzūkais arba sūduviais. Suvalkiečiais jie savęs nevadina.

Ž. Šaknys pastebėjo, kad sudarydamas dabartinį etnografinių regionų žemėlapi peržiūrėjo daugybę žemėlapių, visuose buvo tik Suvalkijos pavadinimas. Dabar mėtomi kaltinimai, kad šį vardą įtvirtino sovietiniai etnografai, bet šiam darbui vadovavo prof. A. Vyšniauskaitė. Ji pati kilusi iš Zanavykijos, tad tikrai žinojo, koks pavadinimas yra paplitęs visuomenėje. Ž. Šaknio nuomone, būtų galima padaryti atskirą gentinio laikotarpio žemėlapi, kuriame atsirastų genčių žemės.

A. Daraškevičienė pastebėjo, kad po dabartinio etnografinių regionų žemėlapio paviešinimo buvo gautas ne vienas laiškas, išreiškiantis poreikį turėti genčių žemių pavadinimus žemėlapyje.

D. Urbanavičienės akcentavo, kad sąvoka „etnografinis regionas“ pagal Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatyme įtvirtintą apibrėžimą apima ir baltų genčių palikimą. Jos nuomone, neįmanoma nubrėžti griežtos ribos tarp baltų genčių palikimo ir etnografinių regionų kultūros. Pavyzdžiui, etnografinės Suvalkijos kultūroje pilna gentinio laikotarpio kultūros apraiškų (senosios dainos, apeigos, vietovardžiai ir kt.). Tik susitarimo reiklas yra tai, kad pastarajame šimtmečiuje etnografinį regioną vadiname Suvalkija. Jos pastebėjimu, šis pavadinimas atsirado dirbtinai – per administracinio darinio pavadinimo (Suvalkų gubernija) ir Suvalkų apylinkių lenkiško

pavadinimo Suwalszczyzna vertimo įtvirtinimą.

G. Skamaročius pastebėjo, kad tiek Lietuvoje, tiek Lenkijos šiaurinėje dalyje vietovardžių, susijusių su Suvalkijos vardu beveik nėra, kai tuo tarpu vietovardžių su šaknimi „sūd“ yra labai daug, iki pat Melno. Sūduvos vardas yra paminėtas labai seniai. Jis nesupranta, kodėl yra bandoma blokuoti žmonių tapatinimąsi su šiuo vardu. Jo nuomone, tapatinimasis su Sūduva turi labai svarbią ugdomąją prasmę.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad ir tarpukaryje buvo labai intensyviai bandoma atgaivinti Sūduvos vardą, iškart po Pirmojo pasaulinio karo (apie tai rašė istorikas J. Totoraitis, tam pritarė kalbininkai K. Būga, A. Salys, J. Balčikonis).

N. Balčiūnienė pastebėjo, kad dabartiniu metu, ypač Sūduvos metais, Punsko lietuviai yra dideliame pakilime - jie didžiuojasi tuo, kad yra sūduviai.

Ž. Šaknys pasidalino, kad etnografinėse ekspedicijose randa tik suvalkietišką tapatybę. Jis paprašė panaikinti jo autorystę, jeigu būtų keičiamas Etnografinių regionų žemėlapis koreguojant Suvalkijos (Sūduvos) pavadinimą. Jis pasakė, kad remiasi Etnologijos ir antropologijos žodyne pateikiama etnografinio regiono samprata, pagal kurią neįmanomas etnografinis regionas su gentiniais pavadinimais. Jis pridūrė, kad dėl žemėlapių ir dabar visuomenės atstovai jam pateikia labai daug pretenzijų. Jis nenorėtų savo vardu gauti kaltinimus dėl Suvalkijos vardo panaikinimo.

N. Balčiūnienė priminė, jog prof. E. Jovaiša labai palaiko idėją daryti kelių sluoksnių žemėlapi, vienas iš kurių atspindėtų genčių teritorijas.

Ž. Šaknio nuomone, tai būtų labai prasminga – toks žemėlapis galbūt būtų raktas į jaunimo savimonę. Jaunimo etninė tapatybė yra labai didelė problema.

NUTARTA. Suvalkijos (Sūduvos) tarybai pavesti aptarti Sūduvos metams skirtos konferencijos Seime organizavimo klausimus.

Posėdžio pirmininkė

Dalia Urbanavičienė

Posėdžio sekretorė

Audronė Daraškevičienė